

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Průmyslová transformace pro přechod na ekologické a digitální evropské hospodářství – regulatorní požadavky a úloha sociálních partnerů a občanské společnosti

(průzkumné stanovisko)

(2021/C 56/02)

Zpravodajka: **Lucie STUDNIČNÁ**

Žádost o vypracování stanoviska	Evropský parlament, 15. 9. 2020
Právní základ	Článek 304 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná sekce	Jednotný trh, výroba a spotřeba
Přijato na plenárním zasedání	2. 12. 2020
Plenární zasedání č.	556
Výsledek hlasování	148/89/19
(pro/proti/zdrželi se hlasování)	

1. Závěry a doporučení

1.1. Existuje řada předpokladů průmyslové transformace pro přechod na ekologické a digitální evropské hospodářství, které musí být splněny, aby bylo možné dosáhnout v Evropě udržitelné, spravedlivé a sociálně přijatelné budoucnosti. Pandemie COVID-19 zintenzivnila potřebu mnohem širší a výraznější účasti sociálních partnerů a občanské společnosti na tvorbě politik na všech úrovních, jakož i pevného regulačního rámce a norem na evropské úrovni, zejména v oblasti sociální agendy. Při tomto úsilí by měl hrát důležitou úlohu ohlášený akční plán provádění evropského pilíře sociálních práv.

1.2. EHSV se domnívá, že je nezbytné uznat, že existuje doplňkovost mezi změnou klimatu, politikami oběhového hospodářství a sociální odpovědností podniků, a zdůraznit oběhovou povahu energie z obnovitelných zdrojů.

1.3. Pro průmyslovou transformaci má klíčový význam zapojení zaměstnavatelů, podnikatelů a soukromého sektoru do urychlení strukturální změny. Vzhledem k tomu, že tvůrci inovací jsou v Evropě obvykle malé subjekty, je potřeba se zaměřit na vytvoření příznivého podnikatelského prostředí pro malé a střední podniky a na podporu potenciálu těchto podniků, které poskytují špičkové služby založené na znalostech. Často hrají průkopnickou úlohu, pokud jde o budování pozice příbuzných odvětví na trhu, a jsou spolehlivými zaměstnavateli, kteří jsou odolní vůči krizím. Měly by se rovněž využít zkušenosti podniků a organizací sociální ekonomiky. Jsou totiž aktivní v oblastech, které jsou ovlivněny ekologickou a digitální transformací. Proto je třeba podporovat jejich podnikání a procesy sociálních inovací.

1.4. Měl by se soudržným způsobem zavést mechanismus směřování finančních prostředků soukromého sektoru do investic, které budou v souladu s environmentálními, sociálními a správními kritérii. Strategie týkající se bankovní unie, unie kapitálových trhů, udržitelných financí, digitálních financí a malých a středních podniků se tedy všechny vzájemně posilují a jsou zárukou směřování prostředků do produktivnějších projektů, a to v ekonomice, která je při financování svých potřeb až z 80 % závislá na bankovním sektoru.

1.5. Odolná, udržitelná, spravedlivá a prosperující Evropa vyžaduje regulační rámec, který by byl schopný vylepšit spravedlivý proces transformace a zároveň zohlednit jeho etické dopady a veřejné zájmy, jako je ochrana spotřebitele, zdraví, bezpečnost a kvalita. EHSV doporučuje, aby evropské a vnitrostátní orgány zavedly nové struktury správy a řízení, které budou schopny zajistit aktivní zapojení místních hospodářských subjektů, sociálních partnerů a občanské společnosti do přípravy a provádění spravedlivých opatření, aby byla zajištěna sociální spravedlnost transformací. Jedním z klíčových mechanismů správy a řízení pro provádění sociálně spravedlivých transformací a monitorování jejich pokroku je evropský semestr. EHSV doporučuje začlenit do evropského semestru nové, vylepšené, měřitelné a vzájemně se doplňující sociální, hospodářské a environmentální ukazatele, které by monitorovaly všechny zásady evropského pilíře sociálních práv a poskytovaly o nich přehled.

1.6. V evropské agendě pro transformaci by měla být posílena úloha regionů. Hlavním zaměřením je dlouhodobé plánování, silný místně podmíněný přístup, inteligentní specializace a agenda v oblasti lidského kapitálu, jakož i sladění dlouhodobého cíle transformace s krátkodobými prioritami.

1.7. EHSV je přesvědčen, že nástroje financování a podpory pro aktivity související s transformací na úrovni EU musí být doplněny vnitrostátními zdroji, přičemž je nezbytná koordinace mezi různými úrovněmi správy a řízení. V zájmu zajištění dostatečných finančních prostředků EHSV doporučuje mít širší škálu vlastních zdrojů.

1.8. Jedním z předpokladů úspěšné transformace je agenda v oblasti lidského kapitálu. Je třeba, aby na poli rozvoje dovedností a předjímání kompletního souboru budoucích potřeb v oblasti dovedností, a to jak nových, tak tradičních, spolupracovala řada aktérů, včetně vzdělávacích institucí, zaměstnavatelů, odborů, veřejných služeb zaměstnanosti, nevládních organizací a profesních organizací.

1.9. EHSV vítá ohlášený akční plán provádění evropského pilíře sociálních práv. Je třeba posílit příslušné *acquis* v oblasti pracovního práva EU, aby lépe podporovalo spravedlivou transformaci u pracovníků. Akční plán by měl stanovit minimální práva na úrovni EU, včetně následujících: právo na bezpečnost a ochranu zdraví vztahující se na všechny pracovníky a nové typy práce; právo na informace, konzultace, spolurozhodování a účast vztahující se nejen na situace související s transformací; právo na rozvoj dovedností; minimální standardy v oblasti pojištění pro případ nezaměstnanosti; minimální mzda a kolektivní vyjednávání.

2. Obecné připomínky a přístup předjímající budoucí potřeby

2.1. Toto průzkumné stanovisko si vyžádal Výbor Evropského parlamentu pro zaměstnanost a sociální věci jako příspěvek k připravovanému akčnímu plánu provádění evropského pilíře sociálních práv a k příštím sociálnímu summitu EU, který se má konat v květnu 2021 v Portu.

2.2. Evropské podniky i pracovníci čelí vážným sociálním i hospodářským důsledkům pandemie COVID-19. Mnoho podniků kolabuje, a my tak přicházíme o pracovní místa a domácnosti o své živobytí. I přes nebývalá záchranná hospodářská opatření zaměřená na zmírnění dopadů opatření omezujících práci a činnost podniků přináší hospodářské prognózy velmi znepokojující výhled. Předpokládá se, že ekonomika EU v roce 2020 poklesne o 8,3 % a v roce 2021 vzroste o 5,8 %. Růst v roce 2021 bude také o něco méně silný, než se předpokládalo na jaře ⁽¹⁾. Členské státy jsou rekordně zadluženy a rovněž EU poprvé zaznamenala společný dluh. Kromě toho rovněž nevíme, jaké důsledky bude mít brexit.

2.3. Je třeba určit a podpořit klíčová průmyslová odvětví a klíčové sektory, a to od lidských zdrojů po výzkum, v důsledku čehož bude evropská průmyslová politika chránit tato strategická odvětví na trhu a zajistí bezpečné dodávky klíčových zdrojů. Evropská průmyslová politika by měla sloužit jako zastřešující nástroj, který soudržným a komplexním způsobem koordinuje všechny různé evropské politiky s cílem zajistit jejich součinnost. Tato transformace bude od Evropské komise vyžadovat, aby určila směr, a od členských států, aby sladily své politiky s politikami EU, což neznamená přehnaně detailní řízení, ale sladění politik, aby byly soudržnější a umožňovaly provést transformační změnu. Tento proces bude možný pouze tehdy, pokud se do něj aktivně zapojí organizace občanské společnosti a sociální partneři. Nebude-li vytvořena „sociální dohoda“ založená na demokratickém a účinném zapojení občanů EU, nemůže být ani Zelená dohoda prospěšná pro všechny.

2.4. Měl by se soudržným způsobem zavést mechanismus směřování finančních prostředků soukromého sektoru do investic, které budou v souladu s environmentálními, sociálními a správními kritérii. Strategie týkající se bankovní unie, unie kapitálových trhů, udržitelných financí, digitálních financí a malých a středních podniků se tedy všechny vzájemně posilují a jsou zárukou směřování prostředků do produktivnějších projektů, a to v ekonomice, která je při financování svých potřeb až z 80 % závislá na bankovním sektoru.

2.5. Pojmem, jenž se zde objevil v souvislosti s environmentální a technologickou změnou, je „spravedlivá transformace“. EHSV považuje spravedlivou transformaci za hlavní součást rozpočtu i plánu na podporu oživení, která usiluje o ekologičtější evropské hospodářství. Je tudíž nezbytné rozvíjet širší porozumění spravedlivé transformaci (nad rámec uhlíkové náročných ekonomik), která v plném rozsahu provádí evropský pilíř sociálních práv ⁽²⁾ na základě nové společenské smlouvy, a současně podporovat reformu související se systémy přerozdělování a rovněž rovnováhu mezi pracovním a soukromým životem a rovnost žen a mužů. V souvislosti s prováděním evropského pilíře sociálních práv jsou

⁽¹⁾ Letní hospodářská prognóza Evropské komise 2020: Hlubší recese s širší divergencí.

⁽²⁾ Úř. věst. C 364, 28.10.2020, s. 1.

obzvláště důležitá vysoce kvalitní pracovní místa pro všechny, přístup ke vzdělávání a odborné přípravě vysoké kvality, včetně celoživotního učení, zejména pro zranitelné skupiny, rovný přístup ke zdravotní péči a sociálním službám pro všechny, sociální ochrana a začleňování zranitelných skupin, jako jsou dlouhodobě nezaměstnaní, ženy, mladí lidé, migranti nebo osoby se zdravotním postižením. Všechny tyto důležité cíle lze dosáhnout prostřednictvím prosperující ekonomiky, toho, že zaměstnavatelé budou nabízet nová, vysoce kvalifikovaná pracovní místa, a nezbytných investic do nových technologií.

2.6. Země a regiony procházející průmyslovou transformací se obvykle potýkají s výzvami v oblasti modernizace své průmyslové základny, zvyšování dovedností pracovníků, kompenzací za ztrátu pracovních míst v klíčových odvětvích a zvyšování nízké produktivity, která omezuje růst příjmů. Celkově by těmto zemím a regionům prospěla ekologizace i technologický pokrok a související rozvoj, přesto však hrozí, že některé oblasti a určité skupiny obyvatelstva, zejména zranitelné skupiny, jako jsou osoby se zdravotním postižením, senioři, Romové a migranti, budou opomenuty. Aby bylo možné reagovat na výzvy spojené s dlouhodobými transformacemi, budou muset tvůrci politik, sociální partneři, organizace občanské společnosti a klíčové zainteresované strany v daných zemích a regionech předjímat změny a aktivně přistupovat k řízení transformace. Klíčový význam při rozhodování podniku a při ovlivňování tohoto rozhodování tak, aby se podnik s transformacemi vypořádal pokrokovým způsobem, má sociální dialog, informace, konzultace a zapojení pracovníků a organizací, jež je zastupují, a to mj. do rozhodovacích orgánů (správní rady, dozorčí rady). EHSV naléhavě žádá Komisi, aby v budoucí aktualizované průmyslové strategii posílila a rozvinula sociální rozměr.

2.7. Překonání krize způsobené pandemií a umožnění úspěšné průmyslové transformace je v zájmu všech skupin zainteresovaných stran a vyžaduje společné úsilí a cíle (například dlouhodobý rozvoj podniků), účinný sociální dialog v atmosféře důvěry a pozitivní přístup. EHSV je přesvědčen, že dobré, a tedy udržitelné řízení podniků se společným předjímáním změn musí být založeno na osvědčených minimálních normách pro vnitřní trh stanovených právními předpisy, přičemž hlas pracovníků může být slyšet prostřednictvím informací, konzultací a účasti pracovníků na zasedáních řídicích orgánů.

2.8. Digitalizace a automatizace mají na hospodářství i společnost jak pozitivní, tak i negativní dopady. Tato transformace bude vyžadovat regulaci, která sleduje tempo technologické transformace a předvídaní změn prostřednictvím zapojení např. sociálních partnerů. Evropské rady zaměstnanců a rady zaměstnanců společností Societas Europaea (SE) mohou sloužit jako pozitivní příklad povinného přeshraničního zapojení pracovníků do vyvážení zájmů a zkoumání řešení v duchu sociálního partnerství. To zahrnuje zajištění školení pracovníků a vyjednání kolektivních smluv na podporu samostatnosti při práci a zaručení dobré rovnováhy mezi pracovním a soukromým životem. V důsledku digitalizace a digitální ekonomiky se také objevily nové formy práce, jako je práce prostřednictvím platform, kde pracovníci nemají žádné sociální zabezpečení ani jistotu zaměstnání a často pracují za velmi nejistých podmínek a v nejasném postavení. Jejich pracovní podmínky a postavení je třeba harmonizovat na evropské úrovni za účelem podpory spravedlivé mobility a integrace na vnitřním trhu⁽³⁾. Proto považuje EHSV za potřebné vytvořit právní jistotu pro pracovníky prostřednictvím vymezení právního postavení práce v ekonomice digitálních platform. Malý nebo žádný přístup pracovníků k sociální ochraně s sebou nese náklady nejen pro samotné pracovníky, ale také pro systémy sociálního zabezpečení.

2.9. Digitální transformace s sebou nese také potenciální rizika v oblastech, jako je finanční stabilita, finanční trestná činnost a ochrana spotřebitele. Tato rizika se mohou dále zvyšovat v důsledku roztržitého regulačního prostředí v EU a nerovnoměrného globálního vývoje, pokud jde o regulaci tohoto odvětví. EHSV proto považuje za nutné, aby EU v této oblasti vytvořila komplexní a stabilní regulační rámec. Rovněž doporučuje, aby EU pokračovala ve své iniciativě v oblasti zdanění velkých digitálních společností⁽⁴⁾.

2.10. Pracovníkům musí být umožněno se odpovídajícím způsobem připravit pro trh práce a ekonomické změny, které již probíhají, budou zásadní pro růst průmyslu a hospodářský úspěch Evropy v širším slova smyslu. Nové dovednosti a dovednosti vyšší úrovně, mimo jiné pro manuální pracovníky, představují výzvu pro systémy učňovské přípravy. Dovednosti vyšší úrovně vyžadují více odborné přípravy v institucích terciárního vzdělávání. Ve srovnání s nejlépe

⁽³⁾ Úř. věst. C 429, 11.12.2020, s. 173.

⁽⁴⁾ Úř. věst. C 429, 11.12.2020, s. 6.

koncipovanými systémy základní učňovské přípravy představují chybějící vnitrostátní rámce a kontrola kvality problém, stejně jako přechod od základní učňovské přípravy k terciárnímu vzdělávání. Do budoucna bude od občanské společnosti i správních orgánů na všech úrovních vyžadována spolupráce a inovace za účelem vytvoření rovných podmínek, požadovaných organizacemi zastoupenými v EHSV⁽⁵⁾.

2.11. EHSV podotýká, že aplikace digitálních technologií a umělé inteligence by měly být zaměřené na člověka a měly by být přínosem pro naši společnost jako celek, a podporuje regulační rámec pro umělou inteligenci. Ekologické a digitální transformaci by se nemělo bránit a EU by měla podporovat rozvoj systémů umělé inteligence zaměřených na konkrétní aplikace s cílem urychlit ekologickou a klimatickou transformaci⁽⁶⁾.

3. Inovace

3.1. Bude zapotřebí podstatných inovací: od zavedení a zrychlení nových nízkouhlíkových výrobních postupů (mnoho z nich vyžaduje zásadně odlišné způsoby navrhování a výroby a nové vstupní suroviny nebo základní průmyslové procesy) po inovace nejen v oblasti oběhovějších hodnotových řetězců odvětví výroby základních materiálů, ale také v oblasti energetických systémů, které je zásobují. Nejslibnější nízkouhlíkové technologie budou navíc muset prokázat svůj význam v průmyslovém měřítku, což bude vyžadovat rychlou politickou podporu s cílem zavést nové nízkouhlíkové výrobní postupy a použití materiálů a stimulovat jejich rozšiřování nejpозději do roku 2030.

3.2. Přeměny, které jsou zapotřebí k dosažení spravedlivé transformace v celé EU, budou vyžadovat společný rámec pro mobilizaci vlád, podniků a občanské společnosti k cílenému řešení problémů. Hlavní úlohu budou v tomto procesu hrát sociální inovace. Důležitým krokem v tomto ohledu by mohlo být vytvoření meziodvětvové strategie EU v oblasti sociálních inovací, větší uznání aktérů sociální ekonomiky a testování a případné využití jejich obchodních modelů, což by pomohlo vyvinout ekosystém pro dotované experimenty na úrovni EU, jednotlivých států, regionů a na místní úrovni.

4. Podpora podnikání a zapojení soukromého sektoru

4.1. Klíčovou úlohu v průmyslové transformaci hraje podnikání a zapojení soukromého sektoru, které pohání strukturální změny. Tam, kde existuje silná průmyslová tradice, stále přetrvává celá řada překážek bránících inovativnímu podnikání, konkrétně malá míra zakládání nových podniků či jejich rozšiřování, slabá kultura podnikání a nedostatek inovací a účinně propojených znalostních sítí.

4.2. Vzhledem k tomu, že tvůrci inovací jsou v Evropě obvykle malé subjekty, je potřeba se zaměřit na podporu potenciálu malých a středních podniků, které poskytují špičkové služby založené na znalostech, jako jsou služby svobodných povolání, a to i co se týče financování. Často hrají průkopnickou úlohu, pokud jde o budování pozice příbuzných odvětví na trhu, a jsou spolehlivými zaměstnavateli, kteří jsou odolní vůči krizím.

4.3. Podniky a organizace sociální ekonomiky, tedy aktéři v odvětví, které prokázalo velkou odolnost a přispělo ke zmírnění dopadů krize spojené s COVID-19, jsou aktivní převážně v oblastech, které jsou ovlivněny digitální a ekologickou transformací. Proto je třeba zajistit podporu jejich činnosti a procesů sociálních inovací.

5. Úloha sociálních partnerů a občanské společnosti

5.1. EHSV zdůraznil, že „změny, které nové technologie, umělá inteligence a data velkého objemu způsobují ve výrobních postupech a v hospodářství obecně, hluboce promění i trh práce“ a že je důležité, aby „tyto změny probíhaly v rámci přínosného sociálního dialogu a za respektování práv a kvality života pracovníků“⁽⁷⁾.

⁽⁵⁾ Studie EHSV *Finding a new consensus on European civil society values and their evaluation*.

⁽⁶⁾ Úř. věst. C 47, 11.2.2020, s. 64.

⁽⁷⁾ Úř. věst. C 353, 18.10.2019, s. 6.

5.2. Zásadní význam pro určení nejudržitelnějších aplikací a pro maximalizaci socioekonomického rozvoje má úzká spolupráce klíčových zainteresovaných stran na místní či regionální úrovni. Osvědčené postupy sociálních partnerů na všech úrovních založené na kolektivních dohodách vytvářejících rovné podmínky pro hospodářské konkurenty v odvětví nebo regionu poskytují měřítko pro podporu strategie spravedlivé transformace ve vztahu k dekarbonizaci a dalším cílům politiky v oblasti klimatu ⁽⁸⁾.

6. Zajištění spravedlivé transformace – požadavky na řízení/regulatorní požadavky

6.1. Přejít na klimaticky neutrální hospodářství přináší tvůrcům politik celou řadu složitých výzev v oblasti řízení. Jednou z nich je nalezení rovnováhy mezi dlouhodobým strategickým rozměrem přechodu a potřebou krátkodobých opatření. Transformace totiž vyžaduje nejen dlouhodobé strategické uvažování a vytváření politik, ale také schopnost přizpůsobit se volebním cyklům a souvisejícímu přání vlád států a dalších zainteresovaných stran dočkat se výsledků realizovaných projektů.

6.2. Jedním z klíčových mechanismů správy a řízení pro provádění sociálně spravedlivých transformací a monitorování jejich pokroku je evropský semestr. Je nanejvýš důležité poskytovat neustálé hodnocení evropských a vnitrostátních politik na sociální, ekonomické a environmentální úrovni. V evropském semestru se postupně vyvinul více sociální rozměr, stále však převládá jeho makroekonomický a fiskální rozměr. EHSV proto doporučuje začlenit do evropského semestru nové, vylepšené, měřitelné a vzájemně se doplňující sociální, hospodářské a environmentální ukazatele, které by monitorovaly a zaznamenávaly všechny aspekty a zásady evropského pilíře sociálních práv, jakož i 17 cílů udržitelného rozvoje ⁽⁹⁾. Zároveň navrhuje vytvořit synergie se srovnávacím přehledem sociálních ukazatelů zavedením koncepce udržitelné ekonomiky blahobytu pro všechny ⁽¹⁰⁾, spolu s cílenými sociálními a environmentálními doporučeními pro jednotlivé země ⁽¹¹⁾. Semestr byl nyní také přepracován, aby umožňoval více opatření na podporu oživení, a EHSV doufá, že to může také pomoci obnovit celý mechanismus správy a řízení EU a zajistit, aby fungoval jako vodící síla pro zachování demokracie i vzestupné konvergence v rámci EU.

6.3. Komplexní analýza synergií a kompromisů mezi cíli, iniciativami a doporučeními navrženými EU v různých oblastech politiky semestru by vyžadovala vysoký stupeň integrace politik, soudržnosti a koordinace mezi různými institucionálními aktéry odpovědnými za hospodářské, sociální a environmentální politiky a zlepšení jejich analytických kapacit.

6.4. EHSV dále navrhuje používat k vyrovnání institucionální nerovnováhy ve správě hospodářských a sociálních záležitostí při uplatňování fiskálních pravidel EU tzv. zlaté pravidlo ⁽¹²⁾, díky němuž by byly veřejné investice vyňaty z výpočtu schodku a přihlíželo by se k udržitelnosti stávající míry zadlužení, aby byla zaručena moderní infrastruktura v oblasti zdravotní péče, ekologie, vzdělávání a technologie a předešlo se nebývalé recesi ⁽¹³⁾.

6.5. EHSV rovněž vítá skutečnost, že Evropská komise pozastavila Pakt o stabilitě a růstu, a požaduje revizi tohoto paktu ⁽¹⁴⁾ v zájmu zajištění stability a růstu za účelem podpory oživení průmyslu EU a přechodu na klimaticky neutrální oběhové a digitální hospodářství.

7. Regionální podmínky pro průmyslovou transformaci

7.1. Průmyslová transformace má mnoho podob, a proto je přístup k rozvoji nových průmyslových procesů spočívající v univerzální politice nesnadný. Zatímco některá hospodářská odvětví budou upadat a bude u nich docházet k „nezvratnému“ poklesu hospodářské produkce a zaměstnanosti, jiná budou muset projít dramatickou restrukturalizací, což bude vyžadovat komplexní politický přístup a rozsáhlé investice, jak veřejné, tak soukromé, a rovněž dobře fungující místní a regionální trhy práce.

⁽⁸⁾ Rámcová dohoda v zájmu spravedlivé transformace odvětví těžby uhlí a udržitelného rozvoje hornických komunit na období 2019–2027 (Španělsko); Pracovní místa pro klima (Portugalsko); Dohoda sociálních partnerů o spravedlivé transformaci a změně klimatu (Řecko); Thyssenkrupp Steel Europe: Budoucí pakt pro ocel 20–30 (Německo (březen 2020)).

⁽⁹⁾ Úř. věst. C 120, 14.4.2020, s. 1.

⁽¹⁰⁾ Charveriat, C. and Bodin, E. (2020). Delivering the Green Deal: the role of a reformed European Semester within a new sustainable economy strategy.

⁽¹¹⁾ Úř. věst. C 14, 15.1.2020, s. 1.

⁽¹²⁾ Úř. věst. C 311, 18.9.2020, s. 1.

⁽¹³⁾ Úř. věst. C 311, 18.9.2020, s. 1.

⁽¹⁴⁾ Úř. věst. C 311, 18.9.2020, s. 1.

7.2. Sladit dlouhodobý cíl transformace s krátkodobými prioritami může být náročné, neboť nemusí být snadné získat společenské přijetí politických opatření, jež mají jen omezený okamžitý účinek. Regiony procházející průmyslovou transformací se tak nacházejí ve složité situaci. Na straně jedné musí reagovat na bezprostřední nutnost podnikat kroky v důsledku úpadku tradičních odvětví a řešit problémy, jako je vyšší nezaměstnanost, ztráta příjmů a zhoršující se životní podmínky některých částí obyvatelstva, zejména znevýhodněných a zranitelných skupin, jako jsou osoby se zdravotním postižením nebo senioři. Na straně druhé musí využívat příležitostí, které modernizace průmyslu nabízí, například přilákat odvětví s vyšší přidanou hodnotou, zakládat anebo přilákat nové podniky a obchodní modely a lépe využívat základní technologie. Nepodaří-li se jim to, bude to mít politické důsledky, které mohou ovlivnit také podporu opatření v oblasti klimatu. Počátek vzestupu krajně pravicových hnutí v Evropě i jinde lze částečně vysledovat k deindustrializaci a opomenutí celých regionů⁽¹⁵⁾.

8. Setkání se zástupci regionů procházejících průmyslovou transformací: hlavní závěry

8.1. V evropské agendě by měla být posílena úloha regionů v procesu transformace. Zapojení regionálních orgánů by mohlo přispět k vytvoření ekosystémů, jež jsou nezbytné pro zajištění úspěšné transformace. Za základní předpoklady tohoto procesu se považuje dlouhodobé plánování, silný místně podmíněný přístup, inteligentní specializace a agenda v oblasti lidského kapitálu.

8.2. Několik regionů v Evropě, zejména uhelných a ocelářských, již prošlo transformací, a to buď z ekonomických, nebo klimatických důvodů. Hlavním předpokladem úspěšné transformace je inkluzivní anticipační přístup, jehož cílem je zajistit lidem slušnou budoucnost. To zahrnuje vypracování realistického plánu, vytvoření nezbytné výzkumné infrastruktury a zajištění technologických, inovačních, akademických a vzdělávacích zařízení společně s nezbytným financováním. V zájmu zajištění odpovídajícího financování by evropské nástroje určené na podporu těchto regionů (např. evropský Fond pro spravedlivou transformaci) neměly nahrazovat úsilí jednotlivých států.

9. Financování a podpora aktivit a projektů souvisejících s transformací na úrovni EU

9.1. Proces průmyslové transformace může nabídnout velké příležitosti, nicméně jejich využití vyžaduje podstatné investice do vyspělé výroby a přístupné infrastruktury, jakož i do výzkumu a inovací. Přináší také počáteční náklady, jež zahrnují výhody nahrazující příjmy a náklady na rozvoj dovedností (nebo změnu kvalifikace) pracovníků.

9.2. Na vnitrostátní i evropské úrovni je již k dispozici celá řada nástrojů na podporu aktivit a projektů souvisejících s transformací. Cíl dosažení spravedlivé transformace byl zopakován také v plánu EU na podporu oživení. Podpurná politická opatření však bývají příliš často koncipována a prováděna individuálně na různých úrovních správy, s malou nebo vůbec žádnou koordinací a s malým monitorováním a hodnocením.

9.3. EHSV vyzývá Radu a Evropský parlament, aby ve VFR na období 2021–2027 zvýšily objem financování a vyčlenily dostatečné finanční prostředky na pokrytí investičních potřeb, aby byla zajištěna skutečná a radikální ekologická a digitální transformace. V zájmu dosažení dostatečných finančních prostředků EHSV rovněž doporučuje rozšířit škálu vlastních zdrojů, případně o daň z digitálních služeb, společný konsolidovaný základ daně z příjmů právnických osob a daň z finančních transakcí⁽¹⁶⁾.

9.4. V současném programovém období stanoví pravidla vztahující se na velké podniky, které čerpaly podporu z evropských strukturálních a investičních fondů, že v případě, že výrobní činnost během deseti let od poslední platby obdržené podpory přemístí mimo území Unie, musí tento příspěvek vrátit (čl. 71 odst. 2 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013⁽¹⁷⁾). EHSV se domnívá, že tato ustanovení je třeba v příštím programovém období zpřísnit v zájmu podpory relokalizace a zaručení soudržnosti, zachování výrobní struktury/kapacity, podpory zaměstnanosti a prosazování udržitelnějšího „územního rozvoje“.

⁽¹⁵⁾ Rodríguez-Pose, A. (2017). The revenge of the places that don't matter (and what to do about it), Cambridge Journal of Regions, Economy and Society, roč. 11, č. 1, s. 189–209.

⁽¹⁶⁾ Úř. věst. C 440, 6.12.2018, s. 106.

⁽¹⁷⁾ Úř. věst. L 347, 20.12.2013, s. 320.

9.5. EHSV se vyslovuje také pro zlepšení správy fiskálních záležitostí v EU, přičemž je třeba zohlednit rizika týkající se udržitelnosti a počít se z posouzení osvědčených postupů v oblasti ekologického sestavování rozpočtu a fiskálních plánů. Kromě toho jsou zapotřebí daňové pobídky, které by přesvědčily společnosti a jednotlivce, aby investovali do ekologických iniciativ se sociálním dopadem ⁽¹⁸⁾.

9.6. Výzvy, jimž Evropa čelí v souvislosti s přechodem na zelenou a digitální ekonomiku, vyžadují obrovské investice, k jejichž zajištění nemohou stačit pouze veřejné finance a tradiční financování prostřednictvím bankovních úvěrů. Bude zapotřebí obrovských částek ze soukromého sektoru. Měl by se soudržným způsobem zavést mechanismus směřování finančních prostředků soukromého sektoru do investic, které budou v souladu s environmentálními, sociálními a správními kritérii. Strategie týkající se bankovní unie, unie kapitálových trhů, udržitelných financí, digitálních financí a malých a středních podniků se tedy všechny vzájemně posilují a jsou zárukou směřování prostředků do produktivnějších projektů. EHSV vítá vytvoření platformy pro udržitelné financování a očekává, že se zrychlí příprava sociální taxonomie.

10. Dopady na zaměstnanost

10.1. Vzhledem k tomu, že průmyslová transformace často vyžaduje odklon od starších a tradičních výrobních odvětví směrem k progresivním činnostem (dokonce i v tradičních odvětvích), může vést k vyšší než průměrné nezaměstnanosti (přínejmenším dočasné) v důsledku lokálně soustředěné deindustrializace a dovednostní základny nacházející se v odvětvích zaznamenávajících úpadek. Zásadní význam má předjímání budoucích událostí a zapojení zástupců pracovníků na úrovni pobočky a podniku a před přijetím rozhodnutí. Je naprosto nezbytné, aby politiky zaměřené na průmyslovou transformaci pomáhaly pracovníkům a místním komunitám, zejména pracovníkům se zdravotním postižením a dalším pracovníkům ze zranitelných skupin, zvládnout tuto transformaci s co nejméně rušivými vlivy a při maximálním využití možných přínosů.

10.2. Dovednosti

10.2.1. Úspěšný přechod do budoucího světa práce vyžaduje, aby politika v oblasti zaměstnanosti a politika rozvoje dovedností byly přizpůsobeny podmínkám na místních trzích práce. Současně je třeba sladit nabídku dovedností s poptávkou po dovednostech. Je třeba kombinovat lepší předjímání budoucí škály potřeb v oblasti dovedností a vhodnou nabídku dovedností zajištěnou změnou kvalifikace a prohlubováním dovedností pracovníků, včetně přístupu k celoživotnímu učení, s politikami, které podporují investice do nových zdrojů zaměstnanosti a růstu produktivity. Průmyslový výzkum a vývoj musí hledat obzvláště příležitosti, které nabídnou vedoucí postavení v oblasti technologií, jež zase vytvoří příležitosti pro prohlubování dovedností. Při zajišťování podpory v podobě programů změny kvalifikace budou zásadní úlohu hrát také technické instituty, profesní organizace a nevládní organizace, jakož i veřejné služby zaměstnanosti.

10.2.2. EHSV podotýká, že podpora osob prostřednictvím odborné přípravy při spravedlivé digitální a ekologické transformaci začíná validací neformálního a informálního učení a zajištěním uznávání a certifikace kurzů odborné přípravy, což umožní, aby neformální a informální učení tvořilo plnohodnotnou součást kvalifikace člověka ⁽¹⁹⁾.

10.3. Agenda dovedností by měla věnovat více pozornosti rozvoji klíčových kompetencí během cyklů povinného vzdělávání/v rámci vzdělávacích programů a také učení mladých lidí a dospělých.

10.4. Komise zveřejnila akční plán digitálního vzdělávání (2021–2027) ⁽²⁰⁾. Mělo by se jednat o průřezovou strategii, která by také mohla zvýšit strategický význam vzdělávání a odborné přípravy mezi oblastmi politiky na evropské úrovni.

⁽¹⁸⁾ Úř. věst. C 311, 18.9.2020, s. 63.

⁽¹⁹⁾ Úř. věst. C 10, 11.1.2021, s. 40.

⁽²⁰⁾ https://ec.europa.eu/education/sites/default/files/document-library-docs/deap-factsheet-sept2020_en.pdf.

10.5. Akční plán provádění evropského pilíře sociálních práv

Spravedlivé transformace vyžadují odpovídající sociální politiky na podporu dobrých pracovních podmínek, dobře fungující systémy kolektivního vyjednávání a pracovněprávních vztahů a zajištění řádné sociální ochrany na pomoc pracovníkům při transformaci. EHSV by rád předložil několik návrhů pro připravovaný akční plán Komise na provádění evropského pilíře sociálních práv.

10.5.1. EHSV navrhuje, aby Komise znovu posoudila přiměřenost příslušného *acquis* v oblasti pracovního práva EU a posílila jej, aby lépe podporovalo spravedlivou transformaci u pracovníků.

10.5.2. Základním právem na pracovišti je pro všechny pracovníky bez ohledu na jejich pracovní poměr nebo druh obchodního modelu, v němž pracují, právo na bezpečnost a ochranu zdraví. EHSV má velké obavy, že by některé nové typy práce vytvořené klimatickou a digitální transformací mohly spadat mimo oblast působnosti ustanovení o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci (BOZP). Na digitalizovaných pracovištích navíc již byla prokázána značná rizika, například vysoká intenzita práce, stres a psychosociální násilí⁽²¹⁾, a v budoucnu můžeme očekávat výskyt nehod způsobených umělou inteligencí⁽²²⁾, nehod, kterým je třeba předcházet. EHSV proto požaduje, aby všichni pracovníci v EU byli chráněni právními předpisy v oblasti BOZP⁽²³⁾.

10.5.3. EHSV vybízí Evropskou komisi, aby pravidelně přezkoumávala obecné nařízení o ochraně osobních údajů (GDPR) a související předpisy s ohledem na technologický vývoj⁽²⁴⁾.

10.5.4. Sociální dialog na vnitrostátní i evropské úrovni hraje klíčovou úlohu při formování hospodářských, pracovních i sociálních politik. EHSV podporuje v rámci sociálního dialogu na příslušné vnitrostátní, regionální a evropské úrovni vytvoření přiměřených opatření „spravedlivé transformace“ k řízení, změně a zajištění minimální ochrany v případech reorganizace pracovišť nebo hromadného propouštění v důsledku transformace (technologické, demografické, dané globalizací, změnou klimatu a oběhovým hospodářstvím), včetně práva na zapojení se do kolektivního vyjednávání, za účelem předjímání změny a poskytování podpory dotčeným pracovníkům (přízpusobení směrnice o hromadném propouštění)⁽²⁵⁾.

10.5.5. EHSV znovu připomíná potřebu konzultací s pracovníky a jejich zástupci a jejich informování při zavádění změn, nových technologií a systémů umělé inteligence, které mohou vést ke změnám v organizaci práce, pracovním dozoru a kontrole práce a v systémech pro hodnocení a nábor pracovníků. Ve všech podnicích se musí řádně uplatňovat směrnice o evropské radě zaměstnanců, a musí tudíž být zaručeno dodržování práva na informace a práva být konzultován. Také by se měl na úrovni EU zavést harmonizovaný rámec pro účast zaměstnanců ve správních orgánech. EHSV proto požaduje vytvoření silného a spolehlivého evropského rámce pro informování, konzultování a účast pracovníků⁽²⁶⁾ jakožto důležitého aspektu rozvoje spravedlivých postupů pro obnovu nebo ekologickou a digitální transformaci. Komise by měla podporovat sociální dialog s cílem zapojit pracovníky do klimatické a digitální transformace ve všech členských státech a monitorovat jeho výsledky prostřednictvím evropského semestru.

10.5.6. Je zapotřebí vytvořit rámec pro společensky odpovědnou restrukturalizaci a předjímání vnitropodnikových změn, jenž doplní stávající práva pracovníků na informace, konzultace a účast a bude odpovídat klíčovými prvky evropského sociálního modelu⁽²⁷⁾. EHSV se domnívá, že by Evropská komise měla přezkoumat rámec kvality EU pro předjímání změn a restrukturalizaci a navrhnout právní základ pro zvláštní rámcové podmínky týkající se účasti pracovníků, aby se zlepšilo zapojení pracovníků do řešení výzev Zelené dohody a digitální transformace⁽²⁸⁾.

⁽²¹⁾ MOP (2019). *The Threat of Physical and Psychosocial Violence and Harassment in Digitalized Work*.

⁽²²⁾ Úř. věst. C 47, 11.2.2020, s. 64.

⁽²³⁾ Úř. věst. C 14, 15.1.2020, s. 52.

⁽²⁴⁾ Úř. věst. C 47, 11.2.2020, s. 64.

⁽²⁵⁾ Úř. věst. C 14, 15.1.2020, s. 1.

⁽²⁶⁾ Úř. věst. C 10, 11.1.2021, s. 14.

⁽²⁷⁾ Úř. věst. C 161, 6.6.2013, s. 35.

⁽²⁸⁾ Úř. věst. C 364, 28.10.2020, s. 1.

10.5.7. Akční plán by měl stanovit minimální práva na úrovni EU: EHSV vyzval k přijetí opatření na ochranu minimálního příjmu⁽²⁹⁾ v zájmu zastavení chudoby a podpory inkluzivního trhu práce, a proto vítá plány Komise a německého předsednictví Rady na vytvoření evropského rámce pro systémy minimálního příjmu⁽³⁰⁾. EHSV doporučil prozkoumat možnost stanovení společných minimálních standardů v oblasti pojištění pro případ nezaměstnanosti v členských státech EU⁽³¹⁾. Výbor rovněž vyzval k vytvoření evropské iniciativy týkající se minimální mzdy a kolektivního vyjednávání⁽³²⁾, a proto vítá⁽³³⁾ iniciativu Komise týkající se přiměřených minimálních mezd v Evropské unii⁽³⁴⁾.

10.6. *Nová společenská smlouva*

EHSV požaduje, aby spravedlivá transformace byla umístěna do centra oživení prostřednictvím sociálního dialogu s aktivním zapojením občanské společnosti s cílem pomoci při přípravě sociální, spravedlivé a inkluzivní průmyslové transformace, aby mohly být vytvořeny procesy pro oživení, které budou investovat do pracovních míst a chránit práva a životní minimum, aby mohly být v souladu s minulými závazky obnoveny silné instituce trhu práce pro všechny pracovníky a aby byla zajištěna sociální ochrana.

V Bruselu dne 2. prosince 2020.

Předsedkyně
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Christa SCHWENG

⁽²⁹⁾ Úř. věst. C 190, 5.6.2019, s. 1.

⁽³⁰⁾ Závěry Rady o posílení ochrany minimálního příjmu v zájmu boje proti chudobě a sociálnímu vyloučení v souvislosti s pandemií COVID-19 a dalším vývojem.

⁽³¹⁾ Úř. věst. C 97, 24.3.2020, s. 32.

⁽³²⁾ Úř. věst. C 429, 11.12.2020, s. 159.

⁽³³⁾ Úř. věst. C 364, 28.10.2020, s. 1.

⁽³⁴⁾ COM(2020) 682 final.

PŘÍLOHA

Následující pozměňovací návrhy byly v diskusi zamítnuty, získaly však nejméně čtvrtinu odevzdaných hlasů (čl. 59 odst. 3 jednacího řádu):

a) Odstavec 2.1 (pozměňovací návrh 9)

Změnit:

„2.1. Toto průzkumné stanovisko si vyžádal Výbor Evropského parlamentu pro zaměstnanost a sociální věci jako příspěvek k připravovanému akčnímu plánu provádění evropského pilíře sociálních práv a k příštímu sociálnímu summitu EU, který se má konat v květnu 2021 v Portu. Toto průzkumné stanovisko si vyžádal Výbor Evropského parlamentu pro zaměstnanost a sociální věci. Dle dopisu Evropského parlamentu se toto stanovisko má zabývat především těmito tématy: spravedlivá transformace, Zelená dohoda, digitalizace, průmyslová strategie a politiky v oblasti zaměstnanosti a sociálního začleňování. Jde o ústřední témata řady probíhajících a budoucích legislativních a nelegislativních postupů souvisejících s ekologickou a digitální transformací.“

Výsledek hlasování:

pro: 99

proti: 129

zdrželo se hlasování: 20

b) Odstavec 2.2 (pozměňovací návrh 10)

Změnit:

„2.2. Evropské podniky i pracovníci čelí vážným hospodářským i sociálním i hospodářským důsledkům pandemie COVID-19. Mnoho podniků kolabuje, a my lidé tak přicházíme o pracovní místa a domácnosti o své živobytí. I přes nebyvalá záchranná hospodářská opatření zaměřená na zmírnění dopadů opatření omezujících práci a činnost podniků přinášejí hospodářské prognózy velmi znepokojující výhled. Předpokládá se, že ekonomika EU v roce 2020 poklesne o 8,3 % a v roce 2021 vzroste o 5,8 %. Růst v roce 2021 bude také o něco méně silný, než se předpokládalo na jaře (1). Pandemie COVID-19 tvrdě zasáhla evropskou ekonomiku: mnoho podniků kolabuje, přicházíme o práci, domácnosti přicházejí o živobytí, zdravotnictví ztrácí efektivitu. Členské státy jsou rekordně zadluženy, v důsledku čehož překračují stanovená výdajová pravidla, a rovněž EU poprvé zaznamenala společný dluh. Kromě toho rovněž nevíme, jaké důsledky bude mít brexit a kdy tato pandemie skončí.“

Výsledek hlasování:

pro: 95

proti: 140

zdrželo se hlasování: 22

c) Odstavec 2.3 (pozměňovací návrh 11)

Změnit:

„2.3. Je třeba určit a podpořit klíčová průmyslová odvětví a klíčové sektory, a to od lidských zdrojů po výzkum, v důsledku čehož bude evropská průmyslová politika chránit tato strategická odvětví na trhu a zajistí bezpečné dodávky klíčových zdrojů. Evropská průmyslová politika by měla sloužit jako zastřešující nástroj, který soudržným a komplexním způsobem koordinuje všechny různé evropské politiky s cílem zajistit jejich součinnost. Tato transformace bude od Evropské komise vyžadovat, aby určila směr, a od členských států, aby sladily

(1) Letní hospodářská prognóza Evropské komise 2020: Hlubší recese s širší divergencí.

své politiky s politikami EU, což neznamená přehnaně detailní řízení, ale sladění politik, aby byly soudržnější a umožňovaly provést transformační změnu. Tento proces bude možný pouze tehdy, pokud se do něj aktivně zapojí organizace občanské společnosti a sociální partneři. ~~Nebude-li vytvořena sociální dohoda založená na demokratickém a účinném zapojení občanů EU, nemůže být ani Zelená dohoda prospěšná pro všechny.~~

Výsledek hlasování:

pro: 91

proti: 137

zdrželo se hlasování: 18

d) Odstavec 2.5, nový (pozměňovací návrh 13)

Vložit nový odstavec:

„2.5. Nejlepší politickou reakcí je naplnit očekávání vkládaná do nástroje Next Generation EU, který představuje jedinečnou příležitost pro rychlé oživení, jež podpoří transformaci. Hlavní prioritou by mělo být zahájit tento proces a zapojit do něj soukromý sektor.“

Výsledek hlasování:

pro: 97

proti: 136

zdrželo se hlasování: 22

e) Odstavec 2.6, nový (pozměňovací návrh 14)

Vložit nový odstavec:

„2.6. Výzvy vyvolané brexitem by měly být překonány intenzivním úsilím o posílení jednotného trhu, který vytvoří silnější, zdravé a konkurenceschopné prostředí pro podniky.“

Výsledek hlasování:

pro: 93

proti: 141

zdrželo se hlasování: 20

f) Odstavec 2.4 (pozměňovací návrh 15)

Změnit:

„2.4. Pojmeme, jenž se zde objevil v souvislosti s environmentální a technologickou změnou, je ‚spravedlivá transformace‘. EHSV považuje spravedlivou transformaci za hlavní součást rozpočtu i plánu na podporu oživení, která usiluje o ekologičtější evropské hospodářství. Je tudíž nezbytné rozvíjet širší porozumění spravedlivé transformaci (nad rámec uhlíkově náročných ekonomik) ~~— která v plném rozsahu provádí evropský pilíř sociálních práv⁽²⁾ na základě nové společenské smlouvy, a současně podporovat reformu související se systémy přerozdělování a rovněž rovnováhu založené na rovnováze mezi pracovním a soukromým životem a rovností žen a mužů.~~ V souvislosti s prováděním evropského pilíře sociálních práv jsou obzvláště důležitá vysoce kvalitních pracovních místech pro všechny, přístupu ke vzdělávání a odborné přípravě vysoké kvality, včetně přístupu k celoživotnímu učení, zejména pro zranitelné skupiny, rovným přístupem ke zdravotní péči a sociálním službám pro všechny, sociální ochraně a začleňování zranitelných skupin, jako jsou dlouhodobě nezaměstnaní, ženy, mladí lidé, legální migranti nebo osoby se zdravotním postižením. Všechny těchto důležitých cílů lze dosáhnout prostřednictvím prosperující ekonomiky, toho, že zaměstnavatelé budou nabízet nová, vysoce kvalifikovaná pracovní místa, a nezbytných investic do nových technologií.“

(2) Příspěvek EHSV k pracovnímu programu Evropské komise na rok 2021.

Výsledek hlasování:

pro: 82
proti: 152
zdrželo se hlasování: 20

g) Odstavec 2.5 (pozměňovací návrh 16)

Změnit:

„2.5. Země a regiony procházející průmyslovou transformací se obvykle potýkají s výzvami v oblasti modernizace své průmyslové základny, zvyšování dovedností pracovníků, kompenzací za ztrátu pracovních míst v klíčových odvětvích a zvyšování nízké produktivity, která omezuje růst příjmů, vzestupnou konvergenci a kompenzací nepříznivých demografických trendů. Celkově by těmto zemím a regionům prospěla ekologizace i technologický pokrok a související rozvoj, přesto však hrozí, že některé oblasti a určité skupiny obyvatelstva, zejména zranitelné skupiny, jako jsou osoby se zdravotním postižením, senioři, Romové a legální migranti, budou opomenuty. Aby bylo možné reagovat na výzvy spojené s dlouhodobými transformacemi, budou muset tvůrci politik, sociální partneři, organizace občanské společnosti a klíčové zainteresované strany v daných zemích a regionech předjímat změny a aktivně přistupovat k řízení transformace. Klíčový význam při rozhodování podniku a při ovlivňování tohoto rozhodování tak, aby se podnik s transformacemi vypořádal pokrokovým způsobem, má sociální dialog, informace, konzultace a zapojení pracovníků a organizací, jež je zastupují, a to mj. do rozhodovacích orgánů (správní rady, dozorčí rady) rozhodovacího procesu. EHSV naléhavě žádá Komisi, aby v budoucí aktualizované průmyslové strategii posílila a rozvinula sociální rozměr.“

Výsledek hlasování:

pro: 92
proti: 152
zdrželo se hlasování: 17

h) Odstavec 2.6 (pozměňovací návrh 17)

Změnit:

„2.6. Překonání krize způsobené pandemií a umožnění úspěšné průmyslové transformace je v zájmu všech skupin zainteresovaných stran a vyžaduje společné úsilí a cíle (například dlouhodobý rozvoj podniků), účinný sociální dialog v atmosféře důvěry a pozitivní přístup. EHSV je přesvědčen, že dobré, a tedy udržitelné řízení podniků se společným předjímáním změn je klíčem k úspěchu, musí být založeno na osvědčených minimálních normách pro vnitřní trh stanovených právními předpisy, přičemž hlas pracovníků může být slyšet prostřednictvím informací, konzultací a účasti pracovníků na zasedáních řídicích orgánů.“

Výsledek hlasování:

pro: 90
proti: 151
zdrželo se hlasování: 18

i) Odstavec 2.7 (pozměňovací návrh 18)

Změnit:

„2.7. Digitalizace a automatizace mají na hospodářství i společnost jak pozitivní, tak i negativní dopady. Tato transformace bude vyžadovat regulační přístupy, které sledují tempo technologické transformace a předvídání změn prostřednictvím zapojení např. sociálních partnerů. Evropské rady zaměstnanců a rady zaměstnanců společnosti Societas Europaea (SE) mohou sloužit jako pozitivní příklad povinného přeshraničního zapojení pracovníků do vyvážení zájmů a zkoumání řešení v duchu sociálního partnerství. To zahrnuje zajištění školení pracovníků a vyjednání kolektivních smluv nebo jiných sociálních dohod na podporu samostatnosti při práci a zaručení dobré

rovnováhy mezi pracovním a soukromým životem. V důsledku digitalizace a digitální ekonomiky se také objevily nové formy práce, jako je práce prostřednictvím platform, kde pracovníci nemají žádné sociální zabezpečení ani jistotu zaměstnání a často pracují za velmi nejistých podmínek a v nejasném postavení. Jejich pracovní podmínky a postavení je třeba harmonizovat na evropské úrovni za účelem podpory spravedlivé mobility a integrace na vnitřním trhu ⁽³⁾. Proto považuje EHSV za potřebné vytvořit právní jistotu pro pracovníky prostřednictvím vymezení právního postavení práce v ekonomice digitálních platform. Malý nebo žádný přístup pracovníků k sociální ochraně s sebou nese náklady nejen pro samotné pracovníky, ale také pro systémy sociálního zabezpečení.“

Výsledek hlasování:

pro: 88

proti: 149

zdrželo se hlasování: 24

j) Odstavec 2.8 (pozměňovací návrh 19)

Změnit:

„2.8. Digitální transformace s sebou nese také potenciální rizika v oblastech, jako je finanční stabilita, finanční trestná činnost a ochrana spotřebitele. Tato rizika se mohou dále zvyšovat v důsledku roztržitého regulačního prostředí v EU a nerovnoměrného globálního vývoje, pokud jde o regulaci tohoto odvětví. EHSV proto považuje za nutné, aby EU v této oblasti vytvořila komplexní a stabilní regulační rámec. Rovněž doporučuje, aby bylo v roce 2021 na úrovni OECD nalezeno globální řešení v daňové oblasti EU pokračovala ve své iniciativě v oblasti zdanění velkých digitálních společností ⁽⁴⁾.“

Výsledek hlasování:

pro: 89

proti: 149

zdrželo se hlasování: 22

k) Odstavec 5.2 (pozměňovací návrh 21)

Změnit:

„5.2. Zásadní význam pro určení nejudržitelnějších aplikací a pro maximalizaci socioekonomického rozvoje má úzká spolupráce klíčových zainteresovaných stran na místní či regionální úrovni. Osvědčené postupy sociálních partnerů na všech úrovních založené na kolektivních dohodách nebo na jiných formách sociálního dialogu vytvářejících rovné podmínky pro hospodářské konkurenty v odvětví nebo regionu poskytují měřítko pro podporu strategie spravedlivé transformace ve vztahu k dekarbonizaci a dalším cílům politiky v oblasti klimatu ⁽⁵⁾.“

Výsledek hlasování:

pro: 93

proti: 146

zdrželo se hlasování: 19

⁽³⁾ Stanovisko EHSV (SOC/645) Spravedlivé pracovní podmínky v ekonomice platform.

⁽⁴⁾ Stanovisko EHSV Boj proti daňovým podvodům, vyhýbání se daňovým povinnostem a praní peněz.

⁽⁵⁾ Rámcová dohoda v zájmu spravedlivé transformace odvětví těžby uhlí a udržitelného rozvoje hornických komunit na období 2019–2027 (Španělsko); Pracovní místa pro klima (Portugalsko); Dohoda sociálních partnerů o spravedlivé transformaci a změně klimatu (Řecko); Thyssenkrupp Steel Europe: Budoucí pakt pro ocel 20–30 (Německo (březen 2020)).

l) Odstavec 6.2 (pozměňovací návrh 22)

Změnit:

„6.2. Jedním z klíčových mechanismů správy a řízení pro provádění sociálně spravedlivých transformací a monitorování jejich pokroku je evropský semestr. Je nanejvýš důležité poskytovat neustálé cyklické hodnocení evropských a vnitrostátních politik na sociální, ekonomické a environmentální úrovni. V evropském semestru se postupně vyvinul více sociální rozměr, stále však převládá jeho makroekonomický a fiskální rozměr. EHSV proto doporučuje začlenit do evropského semestru nové, vylepšené, měřitelné a vzájemně se doplňující sociální, hospodářské a environmentální ukazatele, které by monitorovaly a zaznamenávaly všechny aspekty a zásady evropského pilíře sociálních práv, jakož i 17 cílů udržitelného rozvoje⁽⁶⁾. Zároveň navrhuje vytvořit synergie se srovnávacím přehledem sociálních ukazatelů zavedením koncepce udržitelné ekonomiky blahobytu pro všechny⁽⁷⁾, spolu s cílenými sociálními a environmentálními doporučeními pro jednotlivé země⁽⁸⁾. Semestr byl nyní také přepracován, aby umožňoval více opatření na podporu oživení, a EHSV doufá, že to může také pomoci obnovit celý posílit mechanismus správy a řízení EU a zajistit, aby fungoval jako vedoucí síla pro zachování podpory demokracie i vzestupné konvergence v rámci EU.“

Výsledek hlasování:

pro: 87

proti: 148

zdrželo se hlasování: 21

m) Odstavec 6.4 (pozměňovací návrh 23)

Změnit:

„6.4. EHSV dále navrhuje používat k vyrovnání institucionální nerovnováhy ve správě hospodářských a sociálních záležitostí při uplatňování fiskálních pravidel EU tzv. zlaté pravidlo⁽⁹⁾, jež by mělo být náležitě vyvážené, nemělo by ve střednědobém horizontu ohrozit finanční stabilitu a díky němuž by byly odůvodněné veřejné investice vyňaty z výpočtu schodku a přihlíželo by se k udržitelnosti stávající a budoucí míry zadlužení, aby byla zaručena moderní infrastruktura v oblasti zdravotní péče, ekologie, vzdělávání a technologie a předešlo se nebyvalé recesi⁽¹⁰⁾.“

Výsledek hlasování:

pro: 87

proti: 159

zdrželo se hlasování: 16

n) Odstavec 9.3 (pozměňovací návrh 24)

Změnit:

„9.3. EHSV vyzývá Radu a Evropský parlament, aby zlepšily podnikatelské prostředí a aby ve VFR na období 2021–2027 zvýšily objem financování a vyčlenily dostatečné finanční prostředky na pokrytí investičních potřeb, aby byla zajištěna skutečná a radikální ekologická a digitální transformace. V zájmu dosažení dostatečných finančních prostředků EHSV rovněž doporučuje posoudit dopady rozšíření škály rozšířit škálu vlastních zdrojů, jež by mohly případně pocházet z příjmů ze systému EU pro obchodování s emisemi, z mechanismu uhlíkového vyrovnání na hranicích a z digitálního poplatku daň z digitálních služeb, společný konsolidovaný základ daně z příjmů právnických osob a daň z finančních transakcí⁽¹¹⁾.“

⁽⁶⁾ Stanovisko EHSV Strategie pro udržitelný růst na rok 2020, Úř. věst. C 120, 14.4.2020, s. 1.

⁽⁷⁾ Charveriat, C. and Bodin, E. (2020). Delivering the Green Deal: the role of a reformed European Semester within a new sustainable economy strategy.

⁽⁸⁾ Stanovisko EHSV Evropský pilíř sociálních práv – hodnocení počátku provádění a doporučení do budoucna, Úř. věst. C 14, 15.1.2020, s. 1.

⁽⁹⁾ Úř. věst. C 311, 18.9.2020, s. 1.

⁽¹⁰⁾ Úř. věst. C 311, 18.9.2020, s. 1.

⁽¹¹⁾ Úř. věst. C 440, 6.12.2018, s. 106.

Výsledek hlasování:

pro: 91
proti: 157
zdrželo se hlasování: 13

o) Odstavec 9.4 (pozměňovací návrh 25)

Změnit:

„9.4. V současném programovém období stanoví pravidla vztahující se na velké podniky, které čerpaly podporu z evropských strukturálních a investičních fondů, že v případě, že výrobní činnost během deseti let od poslední platby obdržené podpory přemístí mimo území Unie, musí tento příspěvek vrátit (čl. 71 odst. 2 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013). EHSV se domnívá, že tato ustanovení je třeba v příštím programovém období zpřísnit v zájmu podpory relokace a zaručení soudržnosti v duchu strategické autonomie, zachování výrobní struktury/kapacity, podpory zaměstnanosti a prosazování udržitelnějšího „územního rozvoje.“

Výsledek hlasování:

pro: 89
proti: 149
zdrželo se hlasování: 19

p) Odstavec 9.5 (pozměňovací návrh 26)

Změnit:

„9.5. EHSV se vyslovuje také pro zlepšení správy fiskálních záležitostí v EU, přičemž je třeba zohlednit rizika týkající se udržitelnosti a poučit se z posouzení osvědčených postupů v oblasti ekologického sestavování rozpočtu a fiskálních plánů. Kromě toho jsou zapotřebí daňové pobídky, které by přesvědčily/motivovaly společnosti a jednotlivce, aby investovali do ekologických iniciativ se sociálním dopadem⁽¹²⁾. Takovéto subvence by měly být pečlivě posouzeny při analýze nákladů a přínosů.“

Výsledek hlasování:

pro: 93
proti: 154
zdrželo se hlasování: 16

q) Odstavec 9.6 (pozměňovací návrh 27)

Změnit:

„9.6. Výzvy, jimž Evropa čelí v souvislosti s přechodem na zelenou a digitální ekonomiku, vyžadují obrovské investice, k jejichž zajištění nemohou stačit pouze veřejné finance a tradiční financování prostřednictvím bankovních úvěrů. Bude zapotřebí obrovských částek ze soukromého sektoru. Přitom se každoročně investují obrovské částky z široké škály soukromých fondů do škodlivých ekonomických činností v celé řadě průmyslových odvětví, které pak mohou skončit jako utopená aktiva. Měl by se soudržným způsobem zavést mechanismus směřování finančních prostředků soukromého sektoru do investic, které budou v souladu s environmentálními, sociálními a správními kritérii. Strategie týkající se bankovní unie, unie kapitálových trhů, udržitelných financí, digitálních financí a malých a středních podniků se tedy všechny vzájemně posilují a jsou zárukou směřování prostředků do produktivnějších projektů. EHSV vítá vytvoření platformy pro udržitelné financování a očekává, že se zrychlí příprava sociální taxonomie.“

⁽¹²⁾ Úř. věst. C 311, 18.9.2020, s. 63.

Výsledek hlasování:

pro: 74

proti: 154

zdrželo se hlasování: 31

r) Odstavec 10.1 (pozměňovací návrh 28)

Změnit:

„10.1. Vzhledem k tomu, že průmyslová transformace často vyžaduje odklon od starších a tradičních výrobních odvětví směrem k progresivním činnostem (dokonce i v tradičních odvětvích), může vést k vyšší než průměrné nezaměstnanosti (přínejmenším dočasné) v důsledku lokálně soustředěné deindustrializace a dovednostní základny nacházející se v odvětvích zaznamenávajících úpadek. **Zásadní význam má předjímání budoucích událostí a zapojení zástupců pracovníků na úrovni pobočky a podniku a před přijetím rozhodnutí. Je naprosto nezbytné, aby politiky zaměřené na průmyslovou transformaci pomáhaly pracovníkům a místním komunitám, zejména pracovníkům se zdravotním postižením a dalším pracovníkům ze zranitelných skupin, zvládnout tuto transformaci s co nejméně rušivými vlivy a při maximálním využití možných přínosů.**“

Výsledek hlasování:

pro: 88

proti: 149

zdrželo se hlasování: 17

s) Odstavce 10.5, 10.5.1, 10.5.2, 10.5.3, 10.5.4, 10.5.5, 10.5.6, 10.5.7 (pozměňovací návrh 30)

Vyškrtnout odstavce:

„10.5 Akční plán provádění evropského pilíře sociálních práv

Spravedlivé transformace vyžadují odpovídající sociální politiky na podporu dobrých pracovních podmínek, dobře fungující systémy kolektivního vyjednávání a pracovněprávních vztahů a zajištění řádné sociální ochrany na pomoc pracovníkům při transformaci. EHSV by rád předložil několik návrhů pro připravovaný akční plán Komise na provádění evropského pilíře sociálních práv.

10.5.1 EHSV navrhuje, aby Komise znovu posoudila přiměřenost příslušného acquis v oblasti pracovního práva EU a posílila jej, aby lépe podporovalo spravedlivou transformaci u pracovníků.

10.5.2. Základním právem na pracovišti je pro všechny pracovníky bez ohledu na jejich pracovní poměr nebo druh obchodního modelu, v němž pracují, právo na bezpečnost a ochranu zdraví. EHSV má velké obavy, že by některé nové typy práce vytvořené klimatickou a digitální transformací mohly spadat mimo oblast působnosti ustanovení o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci (BOZP). Na digitalizovaných pracovištích navíc již byla prokázána značná rizika, například vysoká intenzita práce, stres a psychosociální násilí⁽¹³⁾, a v budoucnu můžeme očekávat výskyt nehod způsobených umělou inteligencí⁽¹⁴⁾, nehod, kterým je třeba předcházet. EHSV proto požaduje, aby všichni pracovníci v EU byli chráněni právními předpisy v oblasti BOZP⁽¹⁵⁾.

(13) MOP (2019). The Threat of Physical and Psychosocial Violence and Harassment in Digitalized Work.

(14) Úř. věst. C 47, 11.2.2020, s. 64.

(15) Úř. věst. C 14, 15.1.2020, s. 52.

10.5.3. EHSV vybízí Evropskou komisi, aby pravidelně přezkoumávala obecné nařízení o ochraně osobních údajů (GDPR) a související předpisy s ohledem na technologický vývoj⁽¹⁶⁾.

10.5.4. Sociální dialog na vnitrostátní i evropské úrovni hraje klíčovou úlohu při formování hospodářských, pracovních i sociálních politik. EHSV podporuje v rámci sociálního dialogu na příslušné vnitrostátní, regionální a evropské úrovni vytvoření přiměřených opatření „spravedlivé transformace“ k řízení, změně a zajištění minimální ochrany v případech reorganizace pracovišť nebo hromadného propouštění v důsledku transformace (technologické, demografické, dané globalizací, změnou klimatu a oběhovým hospodářstvím), včetně práva na zapojení se do kolektivního vyjednávání, za účelem předjímání změny a poskytování podpory dotčeným pracovníkům (přizpůsobení směrnice o hromadném propouštění)⁽¹⁷⁾.

10.5.5. EHSV znovu připomíná potřebu konzultací s pracovníky a jejich zástupci a jejich informování při zavádění změn, nových technologií a systémů umělé inteligence, které mohou vést ke změnám v organizaci práce, pracovním doзору a kontrole práce a v systémech pro hodnocení a nábor pracovníků. Ve všech podnicích se musí řádně uplatňovat směrnice o evropské radě zaměstnanců, a musí tudíž být zaručeno dodržování práva na informace a práva být konzultován. Také by se měl na úrovni EU zavést harmonizovaný rámec pro účast zaměstnanců ve správních orgánech. EHSV proto požaduje vytvoření silného a spolehlivého evropského rámce pro informování, konzultování a účast pracovníků⁽¹⁸⁾ jakožto důležitého aspektu rozvoje spravedlivých postupů pro obnovu nebo ekologickou a digitální transformaci. Komise by měla podporovat sociální dialog s cílem zapojit pracovníky do klimatické a digitální transformace ve všech členských státech a monitorovat jeho výsledky prostřednictvím evropského semestru.

10.5.6 Je zapotřebí vytvořit rámec pro společensky odpovědnou restrukturalizaci a předjímání vnitropodnikových změn, jenž doplní stávající práva pracovníků na informace, konzultace a účast a bude odpovídat klíčovými prvky evropského sociálního modelu⁽¹⁹⁾. EHSV se domnívá, že by Evropská komise měla přezkoumat rámec kvality EU pro předjímání změn a restrukturalizaci a navrhnout právní základ pro zvláštní rámcové podmínky týkající se účasti pracovníků, aby se zlepšilo zapojení pracovníků do řešení výzev Zelené dohody a digitální transformace⁽²⁰⁾.

10.5.7. Akční plán by měl stanovit minimální práva na úrovni EU: EHSV vyzval k přijetí opatření na ochranu minimálního příjmu⁽²¹⁾ v zájmu zastavení chudoby a podpory inkluzivního trhu práce, a proto vítá plány Komise a německého předsednictví Rady na vytvoření evropského rámce pro systémy minimálního příjmu⁽²²⁾. EHSV doporučil prozkoumat možnost stanovení společných minimálních standardů v oblasti pojištění pro případ nezaměstnanosti v členských státech EU⁽²³⁾. Výbor rovněž vyzval k vytvoření evropské iniciativy týkající se minimální mzdy a kolektivního vyjednávání⁽²⁴⁾, a proto vítá⁽²⁵⁾ iniciativu Komise týkající se přiměřených minimálních mezd v Evropské unii⁽²⁶⁾.

Výsledek hlasování:

pro: 93

proti: 149

zdrželo se hlasování: 17

⁽¹⁶⁾ Úř. věst. C 47, 11.2.2020, s. 64.

⁽¹⁷⁾ Úř. věst. C 14, 15.1.2020, s. 1.

⁽¹⁸⁾ Stanovisko EHSV SOC/644 Sociální dialog pro dosažení hospodářské udržitelnosti a odolnosti ekonomik (přijato dne 29. 10. 2020; dosud nezveřejněno).

⁽¹⁹⁾ Úř. věst. C 161, 6.6.2013, s. 35.

⁽²⁰⁾ Usnesení EHSV: Příspěvek EHSV k pracovnímu programu Evropské komise na rok 2021.

⁽²¹⁾ Úř. věst. C 190, 5.6.2019, s. 1.

⁽²²⁾ Závěry Rady o posílení ochrany minimálního příjmu v zájmu boje proti chudobě a sociálnímu vyloučení v souvislosti s pandemií COVID-19 a dalším vývojem.

⁽²³⁾ Úř. věst. C 97, 24.3.2020, s. 32.

⁽²⁴⁾ Stanovisko EHSV: Důstojné minimální mzdy v celé Evropě.

⁽²⁵⁾ Usnesení EHSV: Příspěvek EHSV k pracovnímu programu Evropské komise na rok 2021.

⁽²⁶⁾ COM(2020) 682 final.

t) Odstavec 10.6 (pozměňovací návrh 31)

Vyškrtnout odstavec:

„10.6 Nová společenská smlouva

EHSV požaduje, aby spravedlivá transformace byla umístěna do centra oživení prostřednictvím sociálního dialogu s aktivním zapojením občanské společnosti s cílem pomoci při přípravě sociální, spravedlivé a inkluzivní průmyslové transformace, aby mohly být vytvořeny procesy pro oživení, které budou investovat do pracovních míst a chránit práva a životní minimum, aby mohly být v souladu s minulými závazky obnoveny silné instituce trhu práce pro všechny pracovníky a aby byla zajištěna sociální ochrana.“

Výsledek hlasování:

pro: 85

proti: 146

zdrželo se hlasování: 19

u) Odstavec 1.1 (pozměňovací návrh 1)

Změnit:

„1.1. Existuje řada předpokladů průmyslové transformace pro přechod na ekologické a digitální evropské hospodářství, které musí být splněny, aby bylo možné dosáhnout v Evropě udržitelné, spravedlivé a sociálně přijatelné budoucnosti. Je však nutné zohlednit novou situaci. Pandemie COVID-19 těžce zasáhla evropské hospodářství: mnoho podniků kolabuje, ztrácíme pracovní místa, domácnosti přicházejí o zdroje obživy, klesá účinnost zdravotních služeb. Zintenzivnila potřebu mnohem širší a výraznější účasti sociálních partnerů a občanské společnosti na tvorbě politik na všech úrovních, jakož i pevného regulačního realistického rámce a norem na evropské úrovni, jež zohlední specifika členských států a rozdělení pravomocí mezi EU a členské státy i zásadu subsidiarity, zejména v oblasti sociální agendy. Při tomto úsilí by měl hrát důležitou úlohu ohlášený akční plán provádění evropského pilíře sociálních práv.“

Výsledek hlasování:

pro: 90

proti: 146

zdrželo se hlasování: 18

v) Odstavec 1.5, nový (pozměňovací návrh 4)

Vložit nový odstavec:

„1.5. Nejlepší politickou reakcí je naplnit očekávání vkládaná do nástroje Next Generation EU, který představuje jedinečnou příležitost pro rychlé oživení, jež podpoří transformaci. Hlavní prioritou by mělo být zahájit tento proces a zapojit do něj soukromý sektor.“

Výsledek hlasování:

pro: 97

proti: 136

zdrželo se hlasování: 22

w) **Odstavec 1.6, nový (pozměňovací návrh 5)**

Vložit nový odstavec:

„1.6. Výzvy, jež přinesl brexit, by měly být překonány intenzivním úsilím o posílení jednotného trhu tak, aby bylo vytvořeno silnější, zdravé a konkurenceschopné prostředí pro podniky.“

Výsledek hlasování:

pro: 93
proti: 141
zdrželo se hlasování: 20

x) **Odstavec 1.4 (pozměňovací návrh 6)**

Změnit:

„1.4. ~~Odolná, udržitelná, spravedlivá a prosperující~~ Evropa vyžaduje ~~regulační soubor~~ soudržný rámec, který by byl schopný vylepšit ~~spravedlivý proces transformace a zároveň zohlednit jeho etické dopady a veřejné zájmy, jako je ochrana spotřebitele, zdraví, bezpečnost a kvalita. EHSV doporučuje, aby evropské a vnitrostátní orgány zavedly nové struktury správy a řízení, které budou schopny zajistit aktivní zapojení místních hospodářských subjektů, sociálních partnerů a občanské společnosti do přípravy a provádění spravedlivých opatření, aby byla zajištěna sociální spravedlnost transformací. Jedním z klíčových mechanismů správy a řízení pro provádění sociálně spravedlivých transformací a monitorování jejich pokroku je evropský semestr. EHSV doporučuje začlenit do evropského semestru nové, vylepšené, měřitelné a vzájemně se doplňující sociální, hospodářské a environmentální ukazatele, které by monitorovaly všechny zásady evropského pilíře sociálních práv a poskytovaly o nich přehled.~~“

Výsledek hlasování:

pro: 80
proti: 145
zdrželo se hlasování: 16

y) **Odstavec 1.8 (pozměňovací návrh 8)**

Změnit:

„1.8. ~~EHSV vítá ohlášený akční plán provádění evropského pilíře sociálních práv. Je třeba posílit příslušné politiky acquis v oblasti pracovního práva EU, aby lépe podporovaly spravedlivou transformaci u pracovníků, a to~~ Akční plán by měl stanovit minimální práva na úrovni EU, včetně následujících oblastí: právo na bezpečnost a ochranu zdraví vztahující se na všechny pracovníky a nové typy práce; právo na informace, konzultace, spolurozhodování a účast, pokud jde o vztahující se nejen na situace související s transformací; právo na rozvoj dovedností; minimální standardy v oblasti pojištění pro případ nezaměstnanosti; minimální mzda a kolektivní vyjednávání anebo jiné formy dohod v souladu s pravomocemi členských států.“

Výsledek hlasování:

pro: 98
proti: 148
zdrželo se hlasování: 17